

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE POLITICE, ADMINISTRATIVE ȘI ALE
COMUNICĂRII

TEZĂ DE DOCTORAT

MASS MEDIA
ȘI COMUNITĂȚILE DE RROMI

REZUMAT

Coordonator științific:

Prof.univ.dr. Cseke Péter

Doctorand:

Rareș Beuran

CLUJ-NAPOCA

2012

CUPRINS

Introducere

Capitolul I

Sistemul mass-media și presa pentru rromi

I.1. Sistemul de presă – funcții și efecte ale presei

I.2. Presa etnică – funcții și roluri specifice

I.3. Managementul presei etnice

I.4. Rolul jurnalistului rrom

I.5. Mediatizarea rromilor

I.6. Ghiduri de bune practici și reglementări cu privire la presa etnică

Capitolul II

Comunitățile de rromi din România

II.1. Teorii despre istoria rromilor din România

II.2. Aspecte despre viața politică, socială, economică și culturală a rromilor

II.3. Rromii și stereotipurile majorității

II.4. Asociații și organizații rrome sau pentru rromi

II.5. Comunitățile de rromi în documentele oficiale din România

II.6. Cadrul UE pentru integrarea rromilor (Strategia UE Europa 2020 a Comisiei Europene)

Capitolul III

Strategii și programe de finanțare europeană pentru dezvoltarea presei etnice

III.1. Programe europene de finanțare pentru dezvoltarea presei minorităților etnice

III.2. Campanii UE de sprijin a minoritățile etnice

III.3. Campanii și strategii de succes (modele de bune practici)

III.4. Programe de sprijin al diversității etnice în mass-media

Capitolul IV

Metodologia de cercetare

IV.1. Documentarea

IV.2. Analiza de conținut

IV.3. Interviu

IV.4. Analiza comparativă

Capitolul V

Studiul de caz: Mass-media și comunitățile de rromi din România

- 1. Studiu de caz: programe de radio și TV pentru rromi**
- 2. Monitorizare de presă: Mediatizarea rromilor în presa pentru rromi și în cea generalistă (analiza presă scrisă și TV): Cazul evacuării rromilor de pe strada Coastei din Cluj-Napoca la Pata-Rât**
- 3. Studiu de caz: Proiecte pentru dezvoltarea presei rrome**
- 4. Interviu/analiză comparativă cu experți în problematica rromă**

Capitolul VI

Concluzii generale ale lucrării

Bibliografie

Anexe

CUVINTE CHEIE:

mass media, presa etnică, proiecte europene, comunități de rromi, prejudecati, coduri profesionale media, acoperire mediatică a rromilor.

Prima parte a lucrării este cea teoretică în care a fost descris cadrul general al presei; aspectele legate de istoria și de condițiile de viață ale comunităților de rromi din Romania, și, de asemenea, au fost prezentate principalele programe europene ce au ca obiectiv principal sprijinirea presei etnice.

Partea a doua este cea practică – a fost realizată o cercetare structurată pe patru tipuri de analize:

1. analiza presei rrome din România;
2. analiză a presei clujene pe cazul *evacuării rromilor de pe strada Coastei la Pata-Rât*
3. analiză a unui proiect cu finanțare europeană care a contribuit la dezvoltarea presei rromilor din România.
4. în final, pe marginea părții teoretice și a rezultatelor analizelor, am efectuat o serie de interviuri cu experți în problematica rromă din România și din străinătate.

Ipotezele lucrării sunt:

1. *Presa etnică rromă nu se poate susține financiar pe baza principiilor generale de management media.* Respectând regulile concurenței de piață, datorită costurilor de organizare redacțională, de producție, de distribuție și chiar de consum, în prezent, presa rromă nu poate fi sustenabilă din punct de vedere financiar.
2. *După douăzeci de ani de independență editorială și profesionalizare a jurnalismului, presa clujeană mediatizează subiectiv comunitățile de rromi.* Presa utilizează un set de clișee și de stereotipuri în modul în care descrie evenimente ce au legătură cu această minoritate etnică.
3. *După încetarea perioadei de sprijin financiar oferit de diverse programe de finanțare, proiectele media rrome se încheie din cauza lipsei de fonduri necesare.*

Pentru început, în partea de introducere, am motivat de ce am ales această temă și care este relevanța științifică a acesteia. În acest sens, am făcut referire la anii petrecuți la fosta Fundație Soros, mai precis la Centrul de Resurse pentru Comunitățile de

Romi din Cluj-Napoca, unde am scris și am coordonat proiecte pentru dezvoltarea presei pentru comunitățile de romi din România. Tot în această introducere, am explicat că datorită anilor de activitate profesională în acest domeniu, am avut acces în multe și diverse comunități de romi prilej cu care am observat în mod direct principalele probleme cu care se confruntă foarte mulți dintre romi – am înțeles că în multe situații este vorba de condiții de sărăcie foarte mare, accesul la apă curentă sau la electricitate fiind considerat un adevărat lux. Și, datorită interesului meu profesional pentru zona jurnalismului, am încercat ca prin toate proiectele pe care le-am derulat să sprijin presa pentru romi. Lucrarea poate fi relevantă și pentru că abordează o temă de cercetare care încă nu a fost foarte mult analizată – situația presei rome sau pentru romi, a jurnaliștilor și a proiectelor pentru dezvoltarea acestora. În prezent există puține studii legate de relația dintre mass-media și comunitățile de romi sau despre presa dedicată acestei minorități

Primul capitol cuprinde:

- principalele teorii despre funcțiile presei așa cum sunt acestea precizate în literatura de specialitate – deci, am discutat despre *funcția de informare, de comentare, de educare* etc.
- apoi, am încercat să adaptez aceste teorii la situația concretă a presei pentru comunitățile de romi, deci am precizat *funcțiile specifice presei rome* precum rolul de educare, de coeziune socială etc.
- în continuare, am vorbit despre specificul managementului presei pentru comunitățile de romi - publicul rome este foarte divers. În România, de exemplu, există aproximativ 15 comunități de romi diferite. Mai este și problema comunităților tradiționale de romi unde viața se desfășoară diferit de cea a comunităților moderne și unde jurnaliștii au obțin foarte greu accesul. Cred că mai există cel puțin alte două dificultăți pe care le întâmpină presa pentru romi – nivelul slab de educație în rândul populației rome și nivelul de trai

scăzut (sărăcia). De asemenea, mai există problema legată de limba în care sunt realizate sau scrise aceste programe de radio-TV sau articole de presă scrisă – pentru că rromii vorbesc dialecte diferite, în funcție de zona geografică în care locuiesc.

- am mai discutat și despre rolul pe care îl au jurnaliștii rromi în relația cu publicul rrom și cel ne-rrom - pe de o parte, presa etnică poate crea o platformă pentru dialogul în interiorul respectivului grup minoritar, iar pe de altă parte poate asigura legătura dintre aceștia și majoritari.
- în primul capitol am inclus și referiri la monitorizări de presă, rapoarte etc care ne arată cum sunt vazuți rromi de către majoritari - conform acestora, majoritarii cred despre rromi că aceștia fură, tâlhăresc, sunt murdari și leneși.
- înspre final am introdus o serie de recomandări făcute de ghiduri de bune practici jurnalistice cu privire la problematica rromă, elaborate de diferite asociații sau ONG-uri.

În Capitolul II intitulat *Comunitățile de rromi din România*, am prezentat principalele aspecte istorice, sociale și economice din viața comunităților de rromi. În acest sens, am consultat cărți despre istoria rromilor, semnate de istorici precum Viorel Achim, sociologii Elena și Cătălin Zamfir; numeroase studii despre aceste comunități, multe fiind coordonate de Institutul de Studiere a Problemelor Minorităților Naționale.

Pentru partea referitoare la comunitățile de rromi în cadrul european, am efectuat documentarea la Biblioteca Comisiei Europene de la Bruxelles unde am găsit numeroase studii și rapoarte pe această temă – mai ales cu referire la programul pentru rromi inclus în Strategia 2020 a Comisiei Europene.

În această parte a lucrării am prezentat principalele probleme cu care se confruntă comunitățile de rromi în prezent, așa cum sunt acestea enunțate de resursele bibliografice

consultate. Cele mai importante sunt: sărăcia, lipsa de educație, lipsa locurilor de muncă, probleme legate de locuințe, lipsa accesului la servicii medicale.

Pentru a avea o imagine actualizată, am introdus și datele despre rromii din România, conform Recensământului din 2011 – conform acestuia, rromii reprezintă 3,2% din totalul populației, adică 619.000 persoane, aceștia fiind repartizați în număr variabil, între 1,1% în județul Botoșani și 8,8% în județul Mureș.

Capitolul III prezintă principalele *Strategii și programe de finanțare europeană pentru dezvoltarea presei etnice*. Au fost prezentate programele care au finanțat dezvoltarea presei etnice, implicit cea rromă, și au fost analizate pe scurt o serie de campanii derulate de Uniunea Europeană în sensul sprijinirii minorităților etnice. Au fost prezentate și o serie de modele de bune practici, adică proiecte și strategii de succes implementate în diferite state europene. De asemenea, capitolul cuprinde și un studiu amplu referitor la *Media și problema diversității*, realizat de Comisia Europeană în 2009, ce a identificat principalele provocări ale instituțiilor de presă în raport cu diversitatea. Printre recomandări se numără:

- *aducerea diversității în presa generalist;*
- *utilizarea tuturor platformele și formatelor noi de producție și de consum de presă;*
- *răspunsul permanent la cererea și la așteptarea publicului;*
- *lărgirea segmentului de public;*
- *pregătirea și formarea continuă a personalului din redacții.*

Capitolul IV cuprinde prezentare metodologiei de cercetare a lucrării – documentarea, analiza de conținut, interviul și analiza comparativă. Referitor la metodologia cercetărilor din științele sociale, sociologul Septimiu Chelcea, în lucrarea *Cercetarea sociologică, Metode și Tehnici*, stabilește o serie de precizări terminologice importante. Chelcea menționează că metodologia are șase teme principale: *delimitarea obiectului de studiu în*

cercetările empirice – din multitudinea de fenomene și de procese se selectează obiectul de studiu (în general, selecția este decisă de relevanța respectivului fenomen sau proces); *analiza conceptelor* – metodologia are în vedere explicarea și clarificarea conceptelor și definițiilor acestora; *analiza metodelor și tehnicilor de cercetare* – pentru ca, la final, concluziile să fie reprezentative și analiza să aibă relevanță științifică, metodele și tehnicile de cercetare sunt analizate și respectate cu strictețe; *analiza raportului dintre metodele și tehnicile utilizate* – analiza metodologică vizează punerea în relație a metodelor, tehnicilor, procedeelelor, instrumentelor de investigație, adecvarea lor la obiectul de studiu; *sistematizarea datelor obținute în cercetarea empirică și formalizarea raționamentelor* – presupune formalizarea enunțurilor.

Capitolul V

Studiul de caz: Mass-media și comunitățile de rromi din România

1. Studiu de caz: programe de radio și TV pentru rromi - am efectuat o analiză a presei pentru comunitățile de rromi din România. Am prezentat situația:

- **programele de radio** - la Radio Târgu-Mureș, emisiune realizată de **jurnalistul de etnie rromă, Rudi Moca**; iar la Radio Timișoara, emisiunea realizată de tinerii rromi **Carmen Marcu și Valetin Pepenel**.
- **programele de TV** - în România principala instituție publică care realizează și difuzează emisiuni pentru comunitățile de rromi este **Televiziunea Română**, prin programele posturilor TVR 1, TVR 2, precum și cele ale studiourile teritoriale. Mai putem aminti **Caravana Romilor** care este un program tv săptămânal difuzat de postul de televiziune OTV. De asemenea, în 2011 a fost lansat primul post de televiziune adresat în totalitate comunităților etnice intitulat **Bah TV** (în limba rromani, *bah* înseamnă *noroc*).
- **presei scrise** (în prezent în România există puține publicații adresate rromilor). Exemple ar fi **Romathan: studii despre Romi**, sau publicația **Asul de Treflă** finanțată de stat (fiind publicația Partidei Romilor din România).

- și a proiectelor media online (precum prima Agenție de Știri ROMA NEWS)
2. **Monitorizare de presă:** Mediatizarea rromilor în presa pentru rromi și în cea generalistă (analiza presă scrisă și TV): *Cazul evacuării rromilor de pe strada Coastei din Cluj-Napoca la Pata-Rât* - a fost analizată **emisiunea pentru rromi realizată și difuzată de TVR Cluj, Transilvania Policromă, în comparație cu materialele informative difuzate tot de către TVR Cluj în cadrul jurnalelor principale de știri**. De asemenea, analiza a cuprins și **articole din presa scrisă clujeană – Ziarul Făclia, Monitorul de Cluj și Ziua de Cluj**. Deși temele prezentate au fost de fiecare dată de natură conflictuală, atitudinea predominantă a jurnaliștilor a fost una neutră (cu anumite excepții – de exemplu, ziarul Monitorul de Cluj).
  3. **Studiu de caz:** Proiecte pentru dezvoltarea presei rrome – pentru studiul de caz am selectat un proiect din România care a vizat formarea în jurnalism a tinerilor rromi și introducerea de emisiuni pentru aceste comunități în grila de programe de la studiourile publice regionale ale televiziunii – este vorba de proiectul ROMA MEDIA.
  4. **Interviuri cu 16 experți în problematica rromă –**
    - **Reynald BLION, Consiliul Europei Strasburg, Manager Media & Diversity;**
    - **Mihaela Danga, Director adjunct, Centrul de Jurnalism Independent**
    - **Ilie Dincă – Președintele Agenției Naționale a Romilor din România**
    - **Eckstein-Kovács Péter, fost consilier prezidențial pe tema minorităților naționale, fost ministru al minorităților naționale**
    - **Dezideriu Gergely, Președinte European Roma Rights Centre (ERRC) /**
    - **Mihai Goțiu, președinte al Asociației Presei Profesioniștilor din Cluj-Napoca**
    - **Horváth István, Preș. Institutului pt Studiarea Problemelor Minorităților Naționale**
    - **George Lăcătuș, Președinte al Asociației Jurnaliștilor Rromi din România**
    - **Florin Moisă, Președinte al Centrului de Resurse pentru Comunitățile de Rromi**
    - **Ciprian NECULA, activist&jurnalist rrom, Agenția de Monitorizare a Presei**

- **Rudi MOCA, jurnalist rrom, Radio Târgu-Mureș**
- **Iulius ROSTAȘ, consultant internațional pe problematica rroma, Budapesta**
- **Levente SALAT, Președinte executiv al Centrului de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală (CRDE) și conf.univ.dr. UBB**
- **Karen Sebesi, mebru în CA al SRTV; realizator emisiuni TV pt minorități**
- **Szasz Attila, fost membru al Consiliului Național al Audio-Vizualului (CNA)**
- **Mircea Toma, Președinte ActiveWatch-Agentia de Monitorizare a Presei**

Principalele concluzii în urma analizei interviurilor cu experții:

- Reynold Blion de la Consiliul Europei consideră că informațiile despre grupurile etnice minoritare trebuie să fie incluse ca orice alt tip de subiect în presă, nu ar trebui să fie tratate în mod special, iar aceste știri să ajungă la un public larg, generalist, nu doar la publicul rrom.
- Președintele Asociației Presei Profesioniștii din Cluj, Mihai Goțiu, crede că marea provocare ar fi formarea unor jurnaliști competenți pe acest domeniu.
- Ekstein Kovacs Peter crede că motivele imaginii negative a rromilor în presă are legatură cu tabloidizarea presei și cu interesele politice – atitudinea anti-rrom este *trendy!*
- Președintele ISPMN, Horváth István, arată că este foarte dificil să existe jurnaliști care să combată opinia publică generală și să nu îi fie frică de presiunea acesteia, iar în prezent opinia publică din România este anti-rromă.
- Florin Moisă, președintele CRCR Cluj crede că nu există nicio justificare pentru acoperirea mediatică negativă a rromilor – pentru că nimeni nu decide să cumpere un ziar pentru a citi ceva negativ despre rromi! Deci, nu există o miză economică.
- Cu referire la necesitatea unor coduri etice sau reglementări o idee interesantă este cea a consultantului internațional Iulius Rostas - *abuzurile de libertate de expresie*

ar trebui pedepsite, dar nu neapărat cu închisoare sau cu amenda penală, ci pur și simplu cineva care abuzează libertatea de expresie să fie trimis să studieze sau să intre în contact cu situația în care a abuzat de libertatea de exprimare.

- De ce nu mai sunt sustenabile proiectele după ce se încheie finanțarea? Pentru că *au fost concepute să vorbească despre problemele minorităților, pentru grupuri de minorități și nu pentru un public larg* – crede Reynold Blion de la Consiliul European, iar asta este o eroare strategică.

Capitolul VI

Concluzii generale ale lucrării

După efectuarea cercetării, s-a constatat că două ipoteze se confirmă, iar una se infirmă:

- **(se confirmă)** - *Presa etnică rromă nu se poate susține financiar pe baza principiilor generale de management media.*
- **(se infirmă)** - *După douăzeci de ani de independență editorială și profesionalizare a jurnalismului, presa clujeană mediatizează subiectiv comunitățile de rromi. În general, cu o serie de excepții, presa clujeană utilizează un limbaj adecvat și este obiectivă în modul în care descrie evenimente ce au legătură cu această minoritate etnică.*
- **(se confirmă)** - *După încetarea perioadei de sprijin financiar oferit de diverse programe de finanțare, proiectele media rrome se încheie din cauza lipsei de fonduri necesare.*

Dintre concluziile generale ale lucrării reținem:

- presa pentru rromi trebuie să fie dezvoltată în cadrul sistemului public de presă – sau prin colaborarea cu instituțiile publice de presă.
- presa pentru comunitățile de rromi din România este dezvoltată în limitele contextului general – mă refer în primul rând la condițiile sociale, financiare, educaționale etc ale

rromilor, dar și la nivelul mare de dezinteres al majorității vivazi de problematica rromă.

- date fiind condițiile specifice acestei comunități etnice (sărăcia, uneori chiar analfabetism etc), ar fi necesar un sistem de subvenții;
- orice inițiativă privată este foarte oportună, însă consider că există riscul ca materialele jurnalistice să fie elaborate pe modelul *senzaționalismului*, nu pe baza unor reguli și principii jurnalistice profesionale (pentru că, pentru a rezista, presa trebuie să se vândă, cu orice preț!)
- presa clujeană, cu anumite excepții, tratează în mod obiectiv și profesional problematica rromă.
- am constatat ca managementul acestui tip de presă este unul specific și că rolul jurnaliștilor în raport cu mediatizarea rromilor este unul foarte complex.
- în legătură cu proiectele finanțate prin programe internaționale care au ca scop principal sprijinirea acestui tip de presă, considerăm că problema cea mai mare, în majoritatea cazurilor, este că existența acestora încetează imediat ce se încheie perioada de finanțare, iar motivul pare a fi unul de strategie eronată în legătură cu publicul țintă – aceste proiecte ar trebui gândite pentru un public larg, nu doar pt minoritari.
- și este necesară instruirea celor care inițiază astfel de proiecte jurnalistice și în domeniul managementului și al marketingului, alături de pregătirea jurnalistică propriu-zisă.
- toți experții consultați au fost de părere că anumite cursuri introduse în programele școlare ar fi foarte utile și necesare – doar prin educație se poate îmbunătăți situația!

Bibliografie generală:

1. Abric, Jean-Claude, *Psihologia Comunicării*. Traducere de Luminița și Florin Botoșineanu, Editura Polirom, Iași, 2002.
2. Abrudan, Elena (coordonator), *Perspective asupra producției media*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2007.
3. Abrudan, Elena; Ancuța Tarța, *Diversitate în mass-media*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2009.
4. Achim, Viorel, *Țigani în istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998.
5. Albert, Pierre; Andre-Jean Tudesq, *Istoria radioteleviziunii*. Traducere de Bogdan Geangalău, Editura Institutul European, Iași, 2003.
6. Alia, Valeria; Simone Bull, *Media and Ethnic Minorities*, Edinburgh University Press, 2005.
7. Anăstăsoaie, Viorel-Marian; Daniela Tarnovschi, (editori) *Proiecte pentru romii din România, 1990-2000*, Editura Fundației CRDE, Cluj-Napoca, 2001 (<http://www.edrc.ro/romaproject/pdf/cap1studiu.pdf> , accesat iunie 2011)
8. Andreescu, Gabriel, *Schimbări în harta etnică a României*, Centrul de Resurse pentru Etnodiversitate, Cluj-Napoca, 2005 (http://www.edrc.ro/docs/docs/etnomobilitate/Intregul_volum.pdf)
9. Anghel, Gabriel Remus; István Horváth, *Sociologia migrației, Teorii și studii de caz românești*, Editura Polirom, Iași, 2009.
10. Arghir, Vlad; Liviu Burlacu, Daniel Cristescu, Silviu Ispas, Delia Mucica, Arina Ureche, Cristina Simion, *Ghidul managerului de presă*, Editura Humanitas, București, 2007.
11. Băican, Eugen; Pervain, Augustin, *Imaginea celuilalt; percepții și atitudini ale populației față de rromi în județul Cluj*, Médecins sans frontières, Cluj-Napoca, 1997.
12. Barany, Zoltan, *The East European Gypsies. Regime Change, Marginality and Ethnopolitics*. Cambridge University Press, 2002.

13. Băican, Eugen; Chircă, Adrian (articol), *Reflectarea mediatică a procesului construcției europene*, Studia UBB Ephemerides, LVI, 1, 2011.
14. Bălășescu, Mădălina, *Manual de producție de televiziune*, Editura Polirom, Iași, 2003.
15. Bee, Cristiano; Emanuela Bozzini, *Mapping the European Public Sphere. Institutions, Media and Civil Society*, Ashgate Publishing House, 2010.
16. Bertrand, Claude-Jean (coordonator), *O introducere în presa scrisă și vorbită*. Prefață de Claude-Jean Bertrand. Traducere coordonată de Mirela Lazăr, Editura Polirom, Iași, 2001.
17. Boia, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, Editura Humanitas, București, 2002;
18. Breton, Philippe; Serge Proulx, *L'explosion de la communication –sciences et société*, Boréal, Paris, 1993.
19. Burtea, Vasile, *Neamurile de romi și modul lor de viață*, în "Sociologie Românească", nr. 2-3 1994.
20. Burtea, Vasile, *Romii între diacronia și sincronia populațiilor de contact*, Editura Lumina Lex, București, 2001.
21. Câmpeanu, Vera, *The Image of the National Minorities in Romania's Press*, Balkan Neighbours Newsletter, No. 5, 1997.
22. Cartner, Holly, *Destroying Ethnic Identity, The persecution of Gypsies in Romania*. A Helsinki Watch Report, New York, 1991.
23. Chelcea, Septimiu, *Inițiere în cercetarea sociologică*, Editura Comunicare.ro, București, 2004.
24. Chelcea, Septimiu, *Metodologia elaborării unei lucrări științifice*, Editura Comunicare.ro, București, 2003.
25. Chelcea, Septimiu; Ioan Mărginean; Ion Cauc, *Cercetarea sociologică, Metode și tehnici*, Editura Destin, Deva, 1998.
26. Chiriac, Marian, *Provocările diversității*, Fundația CRDE, Cluj-Napoca, 2005.
27. Coman, Mihai, *Din culisele celei de-a patra puteri*, Editura Carro, București, 1996.

28. Coman, Mihai, *Introducere în sistemul mass-media*, Editura Polirom, Iași, 2007.
29. Coman, Mihai, *Mass-media, mit și ritual*, Editura Polirom, Iași, 2003.
30. Cottle, Simon (coordonator), *Ethnic Minorities and the Media. Changing Cultural Boundaries*, University Press, Cardiff, 2000.
31. Danciu, I., Maxim, *Mass-media. Comunicare & Societate*, Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2003.
32. DeFleur, Melvin L., Sandra Ball-Rokeach, *Teorii ale comunicării de masă*. Prefață de Melvin L. DeFleur și Sandra Ball-Rokeach. Traducere de Ducu Harabagiu și Cătălina Harabagiu, Editura Polirom, Iași, 1999.
33. Diaconu, Ion, *Minoritățile în mileniul al treilea*, Editura Asociației Române pentru Educație Democratică, București, 1999.
34. Ferreol, Gilles (coordonator), *Dicționar de Sociologie*, Editura Polirom, Iași, 1998.
35. Guibernau, Montserrat; Rex, John, *The Ethnicity. Nationalism, Multiculturalism and Migration*, Polito Press, Cambridge, 2010.
36. Guy, Lochard; Henri Boyer, *Comunicarea mediatică*. Traducere de Bogdan Geangălău, Institutul European, Iași, 1999.
37. Hammersley, Martyn, *Media Bias in Reporting Social Research? The Case of Reviewing Ethnic Inequalities in Education*, Routledge, New York, 2007.
38. Hartley, John, *Discursul știrilor*. Traducere de Monica Mîtarca, Editura Polirom, Iași, 1999.
39. Joanescu, Irene, *Radioul modern*, Editura All Educational, București, 1999
40. Images and Issues: Coverage of the Roma in the Mass-media in Romania, Sinaia, Romania, June 27-28, 1997, www.websp.com/~ethnic/new/imgs_iss.htm
41. Ion Diaconu, *Minoritățile în mileniul al treilea – între globalism și spirit național*, Editura Asociației Române pentru Educație Democratică, București, 1999.

42. *Istoria rromilor*, suport de curs elaborat sub egida Ministerului Educației, Cercetări și Tineretului, 2008
43. Jeanneney, Jean-Nöel, *O istorie a mijloacelor de comunicare. De la origini pînă azi*. Prefata de Bogdan Ghiu. Traducere de Mihalea Calcan, Institutul European, 1997.
44. Jennings, Bryant; Dolf Zillmann, *Media Effects – Advances in Theory and Research*, Hillsdale, New Jersey, 1994.
45. Jura, Cristian, *Combaterea discriminării în România*, Editura All Beck, București, 2004.
46. Kogălniceanu, Mihail, *Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des Cigains connus en France sous le nom de Bohémiens*, Berlin, 1837.
47. Kunczik, Michael; Astrid Zipfel, *Introducere în știința publicisticii și a comunicării*. Traducere de Rudolf Graf și Werner Kremm, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998.
48. Lewis-Beck, Michael; Alan Bryman; Tim Futing Liao, *Encyclopedia of social science research methods*, Sage Publication, 2004.
49. Liegeois, Jean-Pierre; Nicolae Gheorghe, *Roma/Gypsies: A European Minority*, MRG International, London, 1995
50. Ligeois, Jean Pierre, *Roma, Tsiganes, Voyageurs*, Édition du Conseil de l'Europe, Strasbourg, 1994.
51. Lippmann, Walter, *Public Opinion*, Project Gutenberg (<http://www.manybooks.net/titles/lippmannetext04pbpnn10.html>), Illinois, 2002.
52. Marga, Andrei, *Identitățile multiple și construcția identităților (cazul romilor europeni)*, prelegere susținută în cadrul conferinței internaționale *L'Europa a un anno dal Trattato di Lisbona*, Universitatea Roma Tre din Roma, 30 noiembrie 2010.
53. Marinescu, Paul, *Managementul instituțiilor de presă din România*, Editura Polirom, Iași, 1999.

54. Mattelart, Armand; Michele Mattelart, *Istoria teoriilor comunicării*. Traducere de Ioan Pânzaru, Editura Polirom, Iași, 2001.
55. McLuhan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*. Traducere de Mihai Moroiu, Editura Nemira, București, 1997.
56. McQuail, Denis, *Comunicarea*. Prefață de Ioan Drăgan. Traducere de Daniela Rusu, Institutul European, Iași, 1999.
57. Merfea, Mihai, *Cultură și Civilizație Romani*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998.
58. Miège, Bernard, *Informație și comunicare. În căutarea logicii sociale*. Traducere de Adrian Staii, Prefață de Mihai Coman, Editura Polirom, Iași, 2008.
59. Nastasă, Lucian; Andreea Varga, *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Țigani din România 1919-1944*, Editura CRDE, Cluj-Napoca, 2001.
60. Neculau, Adrian; Gilles Ferreol (coordonatori), *Minoritari, marginali, excluși*, Editura Polirom, Iași, 1996.
61. Nedelcheva, Tanya, *Revista Româna de Jurnalism și Comunicare* 4. 1/2 (2009): 49-53.
62. Pertot, Susanna; Tom M.S.Priestl; Colin H. Williams, *Rights, Promotion and Integration Issues for Minority Languages in Europe*, Palgrave Publishing House, New York, 2009.
63. Petcu, Marian, *Istoria presei române*, Editura Tritonic, București, 2002.
64. Petcu, Marian, *Tipologia presei românești*, Editura Institutul European Iași, 2000.
65. Petcuț, Petre (coordonator), *Rromii în România. Documente*, Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca, 2009.
66. Petrova, Dimitrina, *The roma: Between a myth and the future*, Social Research. An International Quarterly of the Social Sciences, vol. 70, nr. 1, 2003 (<http://search.proquest.com/docview/209671668?accountid=8013>)

67. Poledna, Rudolf; Ruegg, François; Rus, Călin, *Interculturalitate. Cercetări și perspective românești*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.
68. Pons, Emmanuelle, *Țiganii din Romania, o minoritate în tranziție*, Editura Compania, București, 1999.
69. Rad, Ilie, *Cum se scrie un text științific în domeniul disciplinelor umaniste*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2008.
70. Ramonet, Ignacio, *Tirania comunicării*. Traducere de Matilda Banu, Editura Doina, București, 2000.
71. Randall, David, *Jurnalul universal*, Traducere de Alexandru Brăduț Ulmanu, Editura Polirom, Iași, 1998.
72. Rayner, Philip; Peter Wall; Stephen Kruger, *Media Studies: the essential introduction*, Editura Routledge, New York, 2001.
73. Rieffel, Remy, *Sociologia mass-media*. Traducere de Ileana Busuioc, Editura Polirom, Iași, 2008.
74. Roșca, Luminița, *Formarea identității profesionale a jurnaliștilor*, Editura Polirom, Iași, 2000.
75. Rostaș, Iulius, *Problemele sociale ale romilor din România*, București, Biroul Național pentru Romi, 1998.
76. Rotariu, Traian, *Curs de Metode și tehnici de cercetare sociologică*, ediția a II-a, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 1991.
77. Rotariu, Traian; Petru Iluț, *Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Teorie și practică*, Editura Polirom, Iași, 2001.
78. Rotariu, Traian; Petru Iluț, *Sociologie*, ediția a II-a, Editura Mesagerul, Cluj-Napoca, 1996.

79. Salat, Levente (editor), *Politici de integrare a minorităților naționale din România. Aspecte legale și instituționale într-o perspectivă comparată*, Fundația CRDE, Cluj-Napoca, 2008.
80. Sandu, Gabriela, *Manual de fotojurnalism*, Editura Tritonic, București, 2004.
81. Stanciu, Nicolae; Petre Varlam, *Managementul televiziunii*, Editura Libra Vox, București, 2001.
82. Tarnovschi, Daniela, *Identitatea romilor. Construct istoric și mediatic*. În Rudolf Poledna, Francis Ruegg și Călin Rus (coord.), *Interculturalitate. Cercetări și perspective românești*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2002 (<http://www.intercultural.ro/carti/interculturalitate.pdf>, accesat 2011)
83. Ter Wal, J. (Ed.) (2002). *Racism and cultural diversity in the mass media. An overview of research and examples of good practice in the EU Member States, 1995-2000*. Vienna: European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia
84. Ter Wal, J. (2003). *Results from the pre-test for the European Day of Media Monitoring, June 2003*.
85. Toma, Stefánia, Fosztó Lasyó, *Spectrum. Cercetări sociale despre romi*, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca, 2011.
86. Toma, Stefánia, *Roma/Gypsies and Education in a Multiethnic Community in Romania*, Coordonator serie Bokor Zsuzsa, Horváth István, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca, 2008.
87. Van Cuilenburg, J.J.; O. Scolten; G.W. Noomen, *Știința comunicării*. Traducere de Tudor Olteanu, Editura Humanitas, București, 1998.
88. Van Dijk, Teun A., *Media, Racism and Monitoring*, In Kaarle Nordenstreng & Michael Griffin (Eds.), *International Media Monitoring*, Hampton Press, New Jersey, 1999.

89. Werner, J. Severin; Tankard, James W., *Perspective asupra teoriilor comunicării de masă*. Traducere de Mădălina Paxaman și Maria Paxaman, Editura Polirom, Iași, 2004.
90. Wilson, Clint, *Multiculturalism and the Race*, Sage Publication, London, 1995.
91. Zamfir, Cătălin; Marian Preda, *Romii în România*, Editura Expert, București, 2002.
92. Zamfir, Elena; Cătălin Zamfir, *Țigani în ignorare și îngrijorare*, Editura Alternative, București, 1993.

Site-ografia:

1. Agenția de Monitorizare a Presei – www.mma.ro
2. Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi din Cluj-Napoca - www.romacenter.ro
3. Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală - www.edrc.ro
4. Centrul pentru Jurnalism Independent - www.cji.ro
5. Comisia Europeană - <http://europa.eu/>
6. Consiliul Național al Audio-Vizualului - www.cna.ro
7. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării - www.cncd.org.ro
8. *Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale*, www.coe.fr/eng/legaltext/157e.html , Strasbourg, 1 februarie 1995.
9. Council of Europe - www.coe.int
10. Departamentul pentru Relații Interetnice din România – www.dri.gov.ro
11. European Committee on Romani Emancipation - www.eu-romani.org
12. European Journalism Center - www.ejc.nl
13. http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EU-MIDIS_ROMA_RO.pdf
14. http://fra.europa.eu/fraWebsite/media/materials_trainings/diversity_toolkit_en.htm, 2012
15. http://maszol.ro/kisebbseg/ujra_kell_gombolni_a_kabatot_2011_04_19.html

16. http://www.adevarul.ro/international/in_jurul_lumii/Raport_AI-Romii_sunt_in_continuare_tinta_unor_discriminari-in_Romania_0_479952380.html
17. http://www.dri.gov.ro/documents/Brosura_ANR.pdf
18. <http://www.evz.ro/detalii/stiri/36-dintre-romani-considera-ca-romii-pot-deveni-o-amenintare-pentru-tara-913885.html>
19. http://www.historia.ro/exclusiv_web/ovidiu-nahoi/articol/istoricul-viorel-achim-marea-migratie-tiganilor-abia-incepe
20. <http://www.mae.ro/node/1580?page=4>
21. http://www.media4diversity.eu/files/Media4Diversity_Publication_Web.pdf
22. <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/138/art04-haller.html>
23. <http://www.ziare.com/social/rromi/rromii-sunt-perceputi-ca-fiind-plini-de-defecte-nemtii-de-calitati-studiu-1071941>
24. Institutul de Studiere a Porblemelor Minorităților Naționale - <http://ispmn.gov.ro/>
25. International Policy Fellowship Budapest (Soros Network) - www.policy.hu
26. Minority Rights Group Interntional - www.minorityrights.org
27. Nieman Reports Winter 2001. URL: <http://www.nieman.harvard.edu/reports/01-4NRwinter/78-79.pdf>
28. Organizația pentru Cooperare și Securitate Europeană- OSCE – <http://www.osce.org>
29. OSCE/ODIHR – <http://www.osce.org/odihr>
30. Portal știri minorități - www.divers.ro
31. Portal ziare - www.ziare.com
32. Project on Ethnic Relations - www.websp.com/~ethnic/new/per.html
33. Reteaua Nationala a Romilor - www.rnromi.ro
34. Rețeaua europeană de știri Euractiv - www.euractiv.com
35. Societatea Română de Radiodifuziune - www.srr.ro

36. Societatea Română de Televiziune - www.tvr.ro
37. The European Roma Information Office - www.erionet.org
38. The European Roma Rights Center - www.errc.org
39. The European Roma Rights Center - www.errc.org
40. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - www.unesco.org

Articole online – evacuarea rromilor de pe str. Coastei din Cluj-Napoca

Ziua de Cluj

41. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/a-inceput-evacuarea-romilor-de-pe-strada-coastei-foto-video--57628.html>
42. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/explicatii-internationale-pentru-evacuarea-romilor-de-pe-coastei--58435.html>
43. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/amnesty-international-a-strans-semnaturi-impotriva-evacuarii-fortate-a-tiganilor-de-pe-coastei--69112.html>
44. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/problema-relocarii-romilor-de-pe-strada-coastei-dezbatuta-astazi-la-facultatea-de-asistenta-sociala--58960.html>
45. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/ce-au-indurat-vecinii-romilor-de-pe-coastei--57821.html>
46. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/pe-terenul-de-pe-strada-coastei-de-unde-au-fost-evacuti-romii-va-fi-ridicat-un-centru-eleziastic-pentru-mitropolie--65902.html>
47. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/amnesty-international-a-strans-semnaturi-impotriva-evacuarii-fortate-a-tiganilor-de-pe-coastei--69112.html>
48. <http://ziuadecj.realitatea.net/administratie/primaria-muta-romii-de-pe-coastei-si-cantonului-in-locuinte-la-pata-rat--57470.html>
49. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/a-inceput-evacuarea-romilor-de-pe-strada-coastei-foto-video--57628.html>
50. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/romii-de-pe-coastei-au-vociferat-dar-s-au-mutat--57697.html>
51. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/ce-au-indurat-vecinii-romilor-de-pe-coastei--57821.html>

52. <http://ziuadecj.realitatea.net/politica/stamatian-am-fost-mintit-de-romii-de-pe-coastei--57961.html>
53. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/se-ingroasa-gluma-scandalul-romilor-evacuati-de-pe-coastei-ajunge-la-amnesty-international--58082.html>
54. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/explicatii-internationale-pentru-evacuarea-romilor-de-pe-coastei--58435.html>
55. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/mutarea-romilor-de-pe-coastei-cu-jandarmii-analizata-in-dezbatere-publica-de-ubb--58746.html>
56. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/problema-relocarii-romilor-de-pe-strada-coastei-dezbatuta-astazi-la-facultatea-de-asistenta-sociala--58960.html>
57. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/asociatiile-de-protectie-a-romilor-acuza-mutarea-acestora-de-pe-coastei--59003.html>
58. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/dezbatere-despre-romii-de-pe-coastei--59036.html>
59. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/protest-pe-strazi-impotriva-mutarii-romilor-de-pe-coastei-linga-groapa-de-gunoi--59080.html>
60. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/apel-impotriva-actiunii-primariei-de-relocare-a-romilor-de-pe-coastei--59137.html>
61. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/romii-de-pe-coastei-au-protestat-in-centru--59214.html>
62. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/romii-dusi-de-pe-coastei-linga-pata-rat-ar-putea-fi-mutati-din-nou--59234.html>
63. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/de-ce-au-fost-mutati-romii-de-pe-coastei-de-pe-ozipe-alta-in-mijlocul-iernii-casele-riscau-sa-cada-pestea-ei--59876.html>
64. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/amnesty-international-continua-razboiul-cu-primaria-cluj-pentru-romii-mutati-de-pe-coastei--60664.html>
65. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/pe-terenul-de-pe-strada-coastei-de-unde-au-fost-evacuati-romii-va-fi-ridicat-un-centru-ecleziastic-pentru-mitropolie--65902.html>
66. <http://ziuadecj.realitatea.net/administratie/scandal-la-consiliul-local-clujenii-mutati-de-pe-coastei-nu-vor-ca-terenul-sa-ajunga-la-arhiepiscopie--66321.html>
67. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/romii-mutati-de-pe-coastei-merg-la-punerea-pietrei-de-temelie-a-campusului-ortodox--67111.html>
68. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/viitorul-complex-teologic-ortodox-ar-putea-costa-15-milioane-de-lei--67130.html>
69. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/amnesty-international-a-strans-semnaturi-impotriva-evacuarii-fortate-a-tiganilor-de-pe-coastei--69112.html>
70. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/amnesty-international-critica-din-nou-autoritatile-clujene-in-problema-tiganilor-din-zona-pata-rat--69785.html>
71. <http://ziuadecj.realitatea.net/administratie/dupa-ce-a-blocat-acum-cinci-zile-proiectul-arhiepiscopiei-acum-primaria-se-grabeste-sa-l-autorizeze--71702.html>

72. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/doua-crese-noi-de-anul-viitor-in-cluj-cu-banii-elenei-udrea--72330.html>
73. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/parcul-de-pe-coastei-singurul-din-zona-cartierului-marasti-ii-deranjeaza-pe-vecini--72574.html>
74. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/situatia-famiiliilor-mutate-de-pe-coastei-langa-groapa-de-gunoi-a-clujului-intr-un-documentar-la-bucuresti--77911.html>
75. <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/primaria-cluj-amendata-de-consiliul-pentru-combaterea-discriminarii-dupa-ce-a-mutat-familii-de-romi-la-groapa-de-gunoi--78400.html>

Monitorul de Cluj

76. http://www.monitorulcj.ro/cms/site/m_cj/news/98097-romii-de-pe-coastei-si-au-strigat-nemulțumirile-in-centrul-clujului
77. http://www.monitorulcj.ro/cms/site/m_cj/news/96725-tiganii-de-pe-coastei-nu-vor-sa-si-lase-casele
78. <http://www.monitorulcj.ro/politica-administratie/3842-iganii-evacuati-de-pe-coastei-l-au-incolțit-pe-primar>

Ziarul Faclia

79. <http://www.ziarulfaclia.ro/luni-la-cluj-napoca-%E2%80%9Eprimul-mars-anti-segregare-din-romania%E2%80%9D/>
80. <http://www.ziarulfaclia.ro/dupa-un-an-impactul-evacuarii-comunitatii-de-romi-din-strada-coastei-la-pata-rit/>
81. <http://www.monitorulcj.ro/actualitate/11926-case-pentru-romii-din-pata-rat>
82. <http://www.ziarulfaclia.ro/dupa-un-an-impactul-evacuarii-comunitatii-de-romi-din-strada-coastei-la-pata-rit/>

ANEXE

1. Interviu cu experți în problematica rromă din țară și din străinătate.

Experții intervievați:

- 1) Csaba Ferenc Asztalos, Președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, România

- 2) **Reynald BLION**, Consiliul Europei Strasburg, Manager al programului *Media & Diversity*
- 3) **Mihaela DANGA**, Director adjunct, Centrul de Jurnalism Independent ca drept fundamental al omului și condiție obligatorie a oricărei democrații.
- 4) **Ilie DINCĂ** – Președintele Agenției Naționale a Romilor din România
- 5) **ECKSTEIN-KOVÁCS Péter**, fost consilier prezidențial pe tema minorităților naționale, fost ministru al minorităților naționale, de profesie avocat, este politician de profesie avocat care în perioada 2004-2008 a fost Președintele Comisiei Juridice a Senatului României.
- 6) **Dezideriu GERGELY**, Director executiv și Președinte (al Consiliului General), European Roma Rights Centre (ERRC) /
- 7) **Mihai GOȚIU**, președinte al Asociației Presei Profesionale din Cluj-Napoca /
- 8) **HORVATH István**, Președinte al Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale /
- 9) **George LĂCĂTUȘ**, Președinte al Asociației Jurnaliștilor Rromi din România /
- 10) **Florin MOISĂ**, Președinte al Centrului de Resurse pentru Comunitățile de Rromi din Cluj-Napoca
- 11) **Ciprian NECULA**, activist și jurnalist rrom, Agenția de Monitorizare a Presei
- 12) **Rudi MOCA**, jurnalist rrom, Radio Târgu-Mureș
- 13) **Iulius ROSTAȘ**, consultant internațional pe problematica rroma, Budapesta
- 14) **Levente SALAT**, Președinte executiv al Centrului de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală (CRDE) și conf.univ.dr. Universitatea Babeș-Bolyai /
- 15) **SEBESI Karen**, membru în CA al Societății Române de Televiziune și realizator emisiuni TV pentru minorități/
- 16) **SZÁSZ Attila**, fost membru al Consiliului Național al Audio-Vizualului (CNA) /
- 17) **Mircea TOMA**, Președinte ActiveWatch-Agenția de Monitorizare a Presei /

2. EMISIUNILE REALIZATE DE ȘI PENTRU RROMI – ANALIZĂ PE EMISIUNEA AMARI EMISIUNEA, TVR CLUJ; CAZUL RELOCĂRII RROMILOR DIN CLUJ-NAPOCA ÎN ZONA PATA-RÂT / grila de analiză anexată ca model. Fiecare ediție din cele analizate au fost interpretate în mod identic.

3. STIRI TV DESPRE RROMI – ANALIZĂ PE ȘTIRILE DIN JURNALELE REGIONALE ALE TVR CLUJ.

4. GHID DE BUNE PRACTICI PRIVIND RELATAREA DESPRE MINORITĂȚI ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ (Ghidul a fost elaborat în cadrul programului Minorități în mass-media derulat de CJI în 2001 - 2002, în colaborare cu MEDE European Consultancy și Oficiul Național pentru Romi și finanțat prin programul PHARE RO 9803.01 - Îmbunătățirea situației romilor.)

5. Glosar ref. Neamurile rromilor

6. Breviar de istorie a rromilor